

~~HÆREN'S ARKIV~~

INSTRUCTION

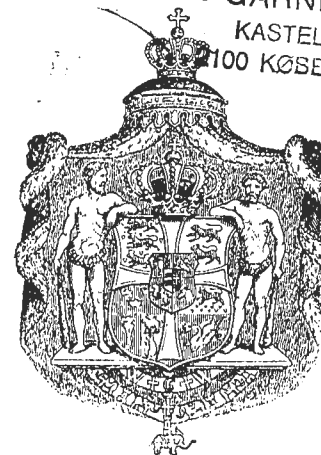
FOR

DET UNDERORDNEDE PERSONALE

VED

SUNDHEDSTJENESTEN I FELTEN.

DET KGL. GARNISONSBIBLIOTEK
KASTELLET 42
100 KØBENHAVN Ø

Det Kongelige Garnisonsbibliotek

000000246808

KJÖBENHAVN.

THIELES BOGTRYKKERI.

1863.

Instruction

for det underordnede Personale ved Sundheds- tjenesten i Felten.

Capitel I.

Ved Lazaretherne.

A. Sygesergeanten.

1. Han er Forvalteren og Lægerne subordineret og maa adlyde deres Befalinger. Han maa ikke forlade Lazarethet, uden Forvalterens Tilladelse.

2. Han maa stræbe at uddanne Undercorporaler og Sygevogtere, som staae under ham, ved at undervise dem i Alt hvad der henhører til deres Tjeneste, bestræbe sig for at leve i god Forstaaelse med dem, og sørge for, at denne ligeledes hersker mellem dem indbyrdes.

3. Forinden Lægens Morgenbesøg bør han gaae omkring i de under hans Opsigt hørende Stuer, for at paasee, at de ham Undergivne gjøre deres Pligt og for at erkjendige sig om vigtige Syges Tilstand.

4. Han fordeler derpaa, efter nærmere Ordre. Tjenesten mellem Sygevogterne for Dagen, og sørger for, at en Seddel findes paa Døren i hver

Stue, som angiver Navnene paa de vagthavende Sygevogtere.

5. Han følger Lægen ved Sygebesøgene, giver ham Underretning om ny ankomne Syge, modtager Ordre og optegner nøiagtigt, hvilke Syge der skulle have Bade, Lavement, Fodbade, Iglar m. M. Ved samme Leilighed sørger han for, at Sygetavlerne faae de fornødne Paategninger.

6. Efter Sygebesøget indprenter han Sygevogterne, hvad enhver af dem har at iagttage; han besøger jævnlig Stuerne til ubestemte Tider for at vaage over Orden, Ro og Reenlighed, og for at paasee, at Lægens Anordning bringes til Udførelse paa bedste Maade, at en passende Temperatur vedligeholdes m. M.; hvis nogen Forømmelse eller Uorden opdages, bør han strax foranledige den afhjulpen.

7. Han bør have et vaagent Øie med alle alvorlige og farlige Syge, og itide underrette Lægen om, hvad Usædvanligt han maatte bemærke hos dem.

8. Han melder den vagthavende Læge, naar nye Syge ankomme og modtager hans Ordre i denne Anledning.

9. Han sørger for, at ankomne Syge, hvis deres Tilstand tillader det, renses og vadskes, eller, hvis fornødent gjøres, gives et Bad i Badekammeret, at de iføres den reglementerede Sygebeklædning, hvis saadan haves, og at de derefter indlægges i de Stuer, som den vagthavende Læge bestemmer.

10. Den ankomne Syges Klæder holder han samlede, forsyner dem med Indregistreringsnumer, den Syges Navn og Indlæggelsesdato, for derefter at opbevares i Munderingskamret tilligemed hans Armatur m. M. Hans medbragte Skjorter og Strømper besorger han afgivne til Vadsk og rengjorte, forinden de lægges sammen med den Syges øvrige Toi. Fnattedes Klæder desinficeres, førend de opbevares i Depotet.

11. Han paaseer, at de Syge ikke beholde Penge eller Kostbarheder hos sig, men at de afleveres til Forvalteren, for at opbevares, dog undtages Uhre, som de Syge, naar de ønske det, maae beholde hos sig.

12. Han indfinder sig til de befalede Tider i Oeconomens Kjøkken, for at paasee Orden og Rigtighed ved Madens Uddeling, samt at de Syge erholde de reglementerede Portioner; ligeledes paaseer han, at Sygevogeterne iagttage Orden og Nøiagtighed ved Madens Omdeling, saa at enhver Syg faaer, hvad der tilkommer ham.

13. Han bør noie vaage over, at de Syge ikke erholde andre Næringsmidler, end saadanne, som Lægen har tilladt dem at nyde.

14. Han samler det smudsige Linned, som har været benyttet af de Syge, for at afgive det til Vadsk, efterat en nøiagtig Fortegnelse er optaget derover, og modtager det atter, naar det kommer tilbage, efterseer, om Alt er rigtigt, og overleverer det til Forvalteren.

Han samler ligeledes de smudsige Bandagestykker, der ikke erklæres at skulle casseres, lader dem ved en af Sygevogeterne vadske og tørre, og afleverer dem derpaa til Overlægen eller den Underlæge, der efter hans Ordre skal modtage og opbevare dem.

15. Han sørger for, at de Syge erholde rent Linned og rene Lagener paa Sengene til de bestemte Tider og ellers saa ofte fornødent gjøres, ligesom det strengt paaligger ham at drage Om-sorg for, at ikke Klæder, Inventarium og Sengesteder befænges med Utoi.

16. Han skal vaage over, at Hospitalets Inventarium ikke med Forsæt eller af Uagtsomhed beskadiges. Hvis saadent skeer, melder han det strax til Forvalteren, ligesom ogsaa naar Noget ved Brugen er blevet beskadiget og bør istandsættes.

17. Han paaseer, at der ikke røges Tobak paa Stuerne eller Gangene, at Sygevogeterne og de Syge ikke spille Kort eller Tærninger om Penge eller Penges Værd, at de ikke synge, spille paa Instrumenter eller føre høiøstet Samtale eller deslige, hvorved Roligheden kunde forstyrres. Han overholder altsaa de almindelige Forskrifter for Orden og Rolighed paa Stuerne, og paaseer, at ingen uvedkommende Sager henligge sammesteds, ligesom at det ikke tillades noget Slags Husdyr der at opholde sig. Ligeledes paaseer han, at Ild og Lys slukkes til rette Tid.

18. Han bør være opmærksom paa de Besøgende, som indfinde sig i Lazarethet. paasee, at de ei bringe de Syge forbudne Næringsmidler eller afstedkomme Uorden; at de ikke opholde sig over den tilladte Besøgestid eller indfinde sig paa Steder, hvortil Adgang er forbuden.

19. Om indtrufne Dødsfald gjør han strax Melding til Forvalteren og Lægen. Han sørger for, at den Døde paa anstændig Maade bringes til Lighuset, naar Lægen har tilladt Ligets Borttagelse. at Sengen ryddes og belægges med rene Sengklæder.

20. Han er pligtig at yde Forvalteren Assistance ved Comptoirforretninger, naar han dertil befales.

21. I Tilfælde af Forvalterens Fraværelse, paahviler det Sergeanten at varetage hins Pligter efter de herom gjældende Bestemmelser og de nærmere Forskrifter, som Forvalteren meddeler ham.

22. Ved de Lazarether, hvor ingen Forvalter ansættes, forestaaer Sergeanten Lazarethet efter de for en Lazarethforvalter givne Bestemmelser, paa eget Ansvar.

23. I Tilfælde af pludselig Evacuation af Lazarethet, paaligger det især Sergeanten at vise Ufortrodenhed og Conduite i dets Tjeneste ved hurtig og noiagtig Efterlevelse af de ham af hans Foresatte givne Befalinger.

24. Viser Sergeanten Efterladenhed og Forsømmelse i sine Pligter, behandles han efter Krigslovene.

B. Undercorporaler.

1. Undercorporalen er Forvalteren, Lægerne og Sergeanten subordoneret. Han maa ikke uden sine Foresattes Tilladelse forlade Lazarethet.

2. Hans nærmeste Foresatte er Sergeanten, hvem han er pligtig at være behjælpelig i Udførelsen af de denne paahvilende Pligter.

3. Han skal som den Første blandt Sygevogterne stræbe at uddanne sig i Tjenesten, saaledes, at han kan vejlede dem, og iøvrigt ved sit Forhold søge at foregaae dem med et godt Exempel, ligesom han og selv maa rette sig efter de Sygevogterne paaliggende Pligter.

4. Han skal især have sin Opmærksomhed henvendt paa, at det Mandskab, som Sergeanten giver ham Tilsyn med, noie efterkommer sine Pligter, og han har at anmelde enhver Overtrædelse deraf for Sergeanten.

C. Sygevogtere.

De ere Forvalteren, Lægerne og Sergeanten subordonerede og maae adlyde deres Befalinger. Uden disses Tilladelse maae de ikke forlade Lazarethet.

§ 1.

Daglige Forretninger og Pligter.

a. Hvad der maa iagttages forend Sygebesøget.

1. Hver Morgen, forend Lægernes Besøg paa Stuerne, maae de sørge for god Luft ved

at aabne Vinduer og Ventilatorer efter Aarstidens Beskaffenhed. De bør derved vogte sig for at foranledige skadelig Trækvind paa Syge, der hoste eller ligge i Sved. Af denne Grund aabnes Vinduer paa den modsatte Side af den, hvorfra Vinden kommer.

2. Medens Luften fornyes, maae Sygevogterne udbære og rense Latriner, Natpotter m. M., hvorimod Uringlas, Spyttebækkener, Kar med opbrækkede Vædske o. desl., som kunne tjene Lægerne til Oplysning, lades urørte.

3. Om Vinteren sørg de for Ildens Fornyelse i Ovn.

4. Før end Stuen feies, maae de bedække alle Kopper, Bægere eller Kar, som indeholde Ting, der skulle nydes.

5. Feiningen begyndes med den Del af Gulvet, som er under og omkring Sengene. Vaadt Sand kastes paa Gulvene i tilstrækkelig Mængde, for at foranledige saalidt Støv som muligt.

6. Samtidig hermed maae de ogsaa feie Gangene og sørg for frisk Luft, for at ikke slet Luft fra disse skal trænge ind i Stuerne. Af denne Grund maae Gangenes Latrin-Indretninger altid holdes rene og luftige.

7. Efter Lægens nærmere Bestemmelse vadske de Ansigt og Hænder paa Syge, som ikke selv ere istand dertil; de fylde Stuerne Vandbeholdninger med koldt og varmt Vand; de renske, vadske og polere de forskjellige Kar, Bægere,

Glas o. s. v., samt henstille dem paa deres Sted i bestemt Orden.

8. Strax efter disse forskjellige Arbeider maae Sygevogterne tillave og forberede Alt, hvad der skal bruges af Lægerne ved Sygebesøget, f. Ex. Charpi, Bind, Plumaseaux, Plaster o. s. v.

9. Alle disse Arbeider maae foregaae med Orden og fremfor alt med Rolighed og Stilhed, for ei at forstyrre saadanne Syge, som efter en urolig Nat maaskee først finde Hvile i Morgenstunden.

b. Hvad der maa iagttages under Sygebesøget.

10. Sygevogteren stiller sig ved Begyndelsen af den Række Senge, hvis Tilsyn er ham overdraget. Naar Lægen besøger de Syge, følger han ham ved hver Seng, for at underrette ham om Alt, hvad der er passeret i den forløbne Tid, samt modtage hans Ordre om, hvad der bliver at iagttage. Han maae derfor lægge Mærke til, naar de Syge have Feberanfald, om de lide af Søvnløshed, Vildelse, Døsigthed, Bevidstløshed, Sorgmodighed, Hikke, Brækning, Diarrhoe, uvilkaarlig Afgang af Urin og Excrementer o. s. v.

11. Han maa udtale sig med Forsigtighed til Lægen i den Syges Paahør, for ikke at forurolige denne. Dersom han har noget Saadant at meddele Lægen, bør han sige ham det før Sygebesøget.

12. Sygevogterne gaae Lægerne tilhaande ved Forbindingen af de Syge, efter at de forud have indhentet Underretning om, hvad der udfordres dertil, for at Alt kan være paa rede Haand.

c. Hvad der maa iagttages efter Sygebesøget.

13. De sørge for, at foreskrevne Drikke, saasom varm Havre- eller Bygssuppe, frisk, koldt Vand o. s. v., ere tilstede i tilstrækkelig Mængde, og at Lægens Forskrifter overholdes med Hensyn til Nydelsen deraf.

14. Sygevogterne indgive de Syge den foreskrevne Medicin til de bestemte Tider, henvende deres Opmærksomhed paa Virkningen af den og give Lægen Underretning derom.

15. De maae opbevare og hensætte Medicamenterne til de forskjellige Syge saaledes, at ingen Ombytning kan foregaae, og paasee, at de til udvortes Brug bestemte Midler stedse have Mærker, der tydeligt tilkjendegive denne Bestemmelse.

16. Til de bestemte Spisetider indfinde Sygevogterne sig i Oeconomens Kjøkken, for at bære Maden til de Syge; de maae herved iagttage den største Renlighed og passe noie paa, at de Syge ikke erholde andre Spiser, end de, som ere dem foreskrevne. Af samme Grund forbydes det dem paa det strengeste at hente eller overlade de Syge andre Næringsmidler, end de af Lægerne tilladte, ligesom de stedse bor have et vaagent

Øie med, at de Syge ikke hos Fremmede forskaffe sig utilladte Spiser eller Drikke, og naar Saadant alligevel maatte skee, have de at forebygge det og anmelde det for Forvalteren og Lægen. Levninger af Spise- og Drikkevarer maae ikke opbevares paa Sygestuerne, men skulle af Sygevogteren afleveres til Kjøkkenet.

17. Efter Middagsspisningen bør Stuerne atter udluftes tilbørligt ved at aabne Ventilatorer og Vinduer, og Gulvet i fornødent Fald atter feies.

18. De vedkommende Sygevogtere følge Lægen om Aftenen ved Besøget, underrette ham om Alt, hvad der er passeret siden Morgenbesøget.

19. Sygevogterne sørge for en passende Temperatur i Sygestuerne, som om Vinteren ikke bor overstige 13° Reaumur. Om Sommeren skeer dette ved at nedrulle Gardinerne for de Vinduer, hvor Solen staaer paa, samt oplukke Vinduerne paa den modsatte Side.

20. De vaage over, at de Syge ikke føre stoiende Samtaler, ikke spille om Penge eller Penges Værd, ei heller røge Tobak, og melde Sergeanten, naar Saadant finder Sted.

21. Den vagthavende Sygevogter sørger for, at Stuerne om Natten ere oplyste paa reglementeret Maade, dog maa han tillige paasee, at et for stærkt Lys ikke forstyrrer de Syges Sovn. Gangene maa han ligeledes holde tilstrækkeligt oplyste, især de, som føre til Latrinerne.

22. Han maa tillige sørge for, at Stilhed og Ro hersker paa Stuerne, at de Syge ikke forstyrres.

23. Han maa under ingen Omstændigheder lægge sig til at sove, ei heller sætte eller lægge sig paa de tomme Senge, men jevnlig gaae gjennem Stuerne, see til de mest angrebne Syge, dog uden at forstyrre deres Søvn, give dem den forordnede Medicin og Drikke, dække dem til, naar Tæpperne ere gledne tilside, æske deres Fornødenheder og stræbe at tilfredsstille disse. Naar han bemærker noget Usædvanligt hos en Syg, maa han strax derom underrette den vagthavende Læge.

24. Sygevogterne skulle til alle Tider iagttage Renlighed med deres Person og Paaklædning, samt tillige paasee, at Saadant iagttages af de Syge.

25. De maae stedse have et vaagent Øie med, at ikke de Syges Klæder eller Sengenventarium befænges med Utoi, og, hvis Saadant bemærkes, herom strax gjøre Melding til Sergeanten.

26. Naar Gulvene i Stuerne ei ere bonede, maae Sygevogterne vadske dem i det mindste een Gang om Ugen; til andre Tider borttage de Ureenligheder paa Gulvene med vaade Klæder. Den samme Renlighed maa iagttages paa Gangene.

27. De Bandage- og Forbindings-Reqvisiter, som efter Brugen atter kunne benyttes, besørges af Sygevogterne rensede og tørrede.

28. Sygevogterne maae være hinanden behjælpelige med at løfte og bære de Syge ved Flytning og deslige.

29. Dersom Adgangen forbydes til enkelte Sygestuer eller en enkelt Syg, maae Sygevogterne paasee Befalingens nøiagtige Overholdelse.

20. Sygevogterne maae ikke uden Nødvendighed besøge andre dem uvedkommende Sygestuer, ei heller opholde sig længer i Kjøkkenet, end deres Forretninger udfordre.

31. Forøvrigt have Sygevogterne at rette sig efter de dem af deres Foresatte givne specielle Befalinger, at omgaaes de Syge med Venlighed og Sagtmodighed, samt at yde dem enhver Hjælp, som kan tjene til at lindre deres Lidelser og fremme deres Helbredelse.

d. Hvad der maa iagttages med Hensyn til ankommende Syge.

32. Under Omskiftningen af den Syges Klæder maa iagttages megen Forsigtighed, saa at Berørelse af den syge Del, f. Ex. en Byld, et brækket Been o. s. v., ikke forvolder ham unyttig Smerte, at han ikke forkjøler sig o. s. v.

33. Sygevogteren fører den ankomne Syge til den Stue, som bestemmes til hans Modtagelse. Dersom han ikke kan gaae, maa han bæres af 2 eller flere Sygevogtere paa Armene, paa en Stol, i en Bærestol o. s. v.

34. Efterat den Syge er bragt tilsengs og den vagthavende Læge har forordnet Medicin og

Diæt, bringer Sygevogteren Recepten til Dispensations-Anstalten, Extrasedlen til Oeconomen, hvorefter han maa sørge for, at den Syge erholder, hvad foreskrevet er.

§ 2.

Særlige Forretninger og Pligter.

Sygevogterne maa erhverve sig Ovelse i:

35. Afvadskning, som skeer med en Svamp og varmt Vand. Svampen aftrykkes saaledes, at den ikke drypper. Et Stiklagen lægges under Delen, som skal afvadskes, for at ikke Sengen, hvis den Syge ligger, skal blive vaad eller tilsmuds. Dersom Delen, som skal afvadskes, er stor, udskylles Svampen af og til i et Fad med varmt Vand. Efter Afvadskningen aftørres Delen med et halvslidt, om fornødent gjøres, opvarmet Haand- eller Vidskeklæde.

36. Gnidning foretages med den blotte Haand eller med et Stykke Flanel. Den maa mest bestaae i lette og hurtige Bevægelser af Haanden frem og tilbage uden Anvendelse af Tryk, hvorved Hudløshed let kan opstaae. En stærkere Gnidning skeer med Børste, f. Ex. under Fodderne paa Skindøde, paa Gigtswages Lemmer o. s. v.

37. Indgnidning har til Hensigt at lade et eller andet Stof trænge ind gjennem Huden, f. Ex. Campherolie, Sæbespiritus o. s. v., og foretages derfor paa samme Maade med Haanden, der enten er blottet eller bedækket af en Handske,

et Stykke Flanel o. s. v. Før end den foretages, maa Delen vel afvadskes, og efter Indgnidningen bedækkes med en Compres, et Stykke Flanel eller deslige.

38. Badning, Fomentation. En Compres, et Stykke Flanel o. s. v. dyppes i den Vædske, hvormed der skal bades, trykkes vel af, strammes derefter saaledes, at alle Folderne forsvinde, og udbredes nu over Delen. Naar Vædsken begynder at hentørres, fornyes Badningen, enten ved atter at dyppe Compressen i Vædsken eller ved at stænke denne paa samme ved en Svamp. Paa den sidste Maade maa man vogte sig for, at Compressen ikke bliver for vaad. Vædsken, hvormed der bades, kan enten være varm eller kold.

39. Isomslag anbringes i en Oxe eller Svineblære, som fyldes halvt med stødt Is og derefter tilbindes, saa at det smeltede Vand ikke kan flyde ud i Sengen. Det fornyes, naar Isen er smeltet.

40. Blødgjørende Omslag tillaves af tynd Havregrød, som maa være vel udkogt. Naar Grøden er færdig, tilsættes Urter, hvis saadanne ere anordnede, og gives et let Opkog. Den kommes nu i en Pose af gammelt, ikke alt for fint Lærred, og maa være saa tynd, at Fugtigheden med Lethed trænger igjennem Lærredet. Naar Omslaget lægges paa Delen, maa det have en saadan Varmegrad, at det ikke brænder, naar det prøves paa Haandryggen. Det befæstes i sit

Leie omkring Delen og fornyes, førend det bliver kjølign.

41. Blyvandsomslag. Krummer af Rugbrød rives, hvorefter Blyvand tilsættes saalænge, indtil man erholder en for Omslag passende tynd Grød. Omslaget forstærkes ved at stænke Blyvand paa den Flade, som vender mod Delen. Det anvendes koldt eller lunkent.

42. Iglesætning. Huden vadskes meget ren med en Svamp og varmt Vand, hvorefter Iglens Hoved holdes til for at bide. Dens Hoved kjendes derpaa, at det er den spidseste Ende, og at Iglen stedse søger fremad med den, naar man lægger den i den hule Haand. Man fastholder Iglen ved at omgive den, paa Hovedet nær, med en linned Klud. Hvis den ikke vil bide, opvarmes Huden ved en Svamp med hedt Vand, hvorefter den strax sættes til, og vil da i Almindelighed bide. Sidder Iglen for længe, eller dersom den ikke maa suge længer, da maa man ikke rive den af, men bringer den med Lethed til at slippe ved at bestroe den med lidt fint Salt. Naar Iglerne ere faldne af, vedligeholdes Blodningen af Biddene i 2 à 4 Timer ved Vadskning med Svamp og varmt Vand, ved at lade Delen ligge i varmt Vand, ved at omgive den med varme Omslag, som jævnlig skiftes, ved at lade den Syge sidde over varmt Vand o. s. v. Naar Biddene bløde altfor stærkt, eller Blodningen skal standses, skeer dette ved at trykke et oppillet Stykke Fyrsvamp paa hvert Bid.

43. Fodbade ere enten simple, bestaaende af varmt Vand alene, eller indeholde tillige forskjellige Substantser, som skulle forøge deres Virksomhed, saasom Sennep, Aske o. s. v. Karret hældes kun halvt fuldt af Vand, og dette maa i Begyndelsen kun have en saadan Temperatur, at den Syge med Velbehag sænker Fødderne deri. Efterhaanden tilgydes nu varmere Vand, indtil han erklærer, ikke at kunne taale Badet varmere. Hans Been og Karret omgives derpaa med et uldent Tæppe, for at vedligeholde Varmegraden, der ogsaa senere kan forøges ved Tilgydning. Dersom Badet skal indeholde Aske, stødt Sennep eller deslige, saa udrøres det iforveien paa Bunden af Karret med en mindre Del Vand. Naar Fodbadet er forbi, aftørres den Syges Fødder med varme Haandklæder, hvorefter Sygevogteren omgiver dem med et saadant, og bringer ham til sengs. Da Fodbad undertiden kan fremkalde Besvimelse, maa Sygevogteren ikke tabe den Syge af Sigte, saalænge han sidder med Fødderne i Badet.

Naar den Syge kan taale det, lader man ham sidde overende med Benene nedsænkede i Karret. Er han derimod for svag hertil, eller endog bevidstløs, lader man ham ligge paa skraa i Sengen, lader Benene hænge ud over Kanten af Sengen, og stiller Fodbadet paa en Skammel eller Stol. Naar den Syge er bevidstløs, maa man vel vogte sig for, at Vandet ei er for varmt,

ikke varmere, end at man godt kan taale at holde Haanden deri.

44. Varme Bade gives enten i Stuen, hvor den Syge ligger, eller i Badekamret. Vandets Varmegrad maa noie maales med et Thermometer, førend den Syge bringes deri, for at Vandet ikke skal være for varmt; dets Varme bør aldrig overstige 30° R. Kun $\frac{2}{3}$ af Badekarret fyldes med Vand. Dersom den Syge ikke selv kan stige deri, maa han løftes af Sygevogeterne, og er han meget svag, løftes han i Lagnet fra Sengen i Badekarret. Naar han har opholdt sig den bestemte Tid i Badet, aftørres han vel med varme Haandklæder og bringes tilsengs. Sengen maa forud opvarmes ved et Varmebækken eller ved varme Dunke. Hvis Saadant ei kan skee, indsvøbes han i et uldent Tæppe.

45. Lavement sættes enten med en Klyso-pumpe eller ved Hjælp af en Sprøite, og i sidste Fald paa følgende Maade: Efter at Stangen er borttaget og Sprøiten vendt saaledes, at dens Rør er nederst, fyldes den med den lunkne Vædske, medens Pegefingern tilslutter Rørets Aabning; derpaa sættes Stangen atter i, og fremskydes nu, efter at Sprøiten er vendt om, saaledes at Røret staaer op ad, indtil Vædsken viser sig i Mundingen, hvorved al Luft udjages. Vædsken maa kun være lunken. Den Syge lægges paa høire Side med Sædet paa Kanten af Sengen og hvilende paa et Stiklagen, det venstre Laar optrukket mod Maven, det høire noget udstrakt. Naar det

med Olie indsmurte Rør med Forsigtighed er bragt gjennem Aabningen paa Endetarmen, indsprøites Vædsken ved et jævnt langsomt Tryk paa Stangen. Den Syge lægges derefter paa Ryggen.

46. Sennepskage. Sennepspulver udrøres med varmt Vand, hvorefter tilsættes af Pulveret saalænge, indtil man erholder en temmelig fast Grød. Denne stryges saa tykt som en Knivsryg paa et Stykke fast Lærred af en bestemt Størrelse, der lægges paa det vel afvadskede Sted af den Syges Legeme, hvor Sennepskagen skal anbringes. Naar den borttages, afvadskes Stedet med en blød Svamp, for at intet af Salven skal blive siddende og virke blæretrækkende, imod Lægens Ønske.

47. Spansk Flue. Plasteret stryges saa tykt som en Knivsryg paa nyt og fast Lærred af en bestemt Størrelse, som derefter lægges paa det vel afvadskede Sted af Huden og befæstes med forskellige Strimler Hefteplaster, for at det ikke skal glide og virke blæretrækkende paa en større Overflade, end tilsigtet var. Naar den har ligget i den foreskrevne Tid, aftages den med Lemfældighed, Blæren afklippes paa eet eller flere Steder, Vædsken aftørres med en blød Svamp, og Stedet bedækkes med en Salveklud, som fastholdes ved Compres og Bind. Dersom en stærkere Virkning tilsigtes, hvorom Lægens Ordre forud maa indhentes, saa borttages med Lemfældighed hele den løsnede Overhud, førend Træksalven paa-

lægges. Saaret forbindes een Gang daglig paa samme Maade.

48. Brækmiddel. Brækpulver udrøres i en Spiseskefuld Vand og gives den Syge paa een Gang; Brækvand gives ham en Spiseskefuld hver 10de Minut, indtil Brækning indtræder. Naar han har begyndt at kaste op, men heller ikke for, lader man ham efter hver Brækning drikke en god Del lunket Vand, for herved at befordre Brækningen. Skulde Brækning aldeles ikke indfinde sig, efterat det forordnede Brækmiddel er opbrugt, maa den vagthavende Læge strax herom underrettes.

49. Sygevogeteren bør altid have Opmærksomheden henvendt paa Syge, som ligge i Vildelse, at de ikke skade sig selv eller andre.

50. Hos Syge, som ligge i Vildelse, lide af Typhus, Lamhed, ere bevidstløse, maae de nøie undersøge, om de lade Vandet eller ikke, og maa i sidste Tilfælde Lægen underrettes derom.

51. Naar Syge ligge i stærk Sved, maae Sygevogeterne sørge for, at de ikke udsættes for Trækvind, at de ikke blotte sig paa enkelte Dele af Legemet, f. Ex. ved at dreie sig i Sengen. Naar den Syges Linned er vaadt af Sved, maae de indhente Lægens Tilladelse til at skifte samme. Det friske Linned maa være vel afdampet, og Skiftningen skee med Hurtighed.

52. Sygevogeterne maae underrette Lægen om, naar de maatte opdage Hudløshed, Saar eller Pletter hos de Syge. Dette gjælder især om

saadanne Syge, som ligge længe ubevægelige paa Ryggen, f. Ex. de, der lide af Typhus, Gigtfeber, Apoplexi, Lamhed o. s. v. Hos saadanne maae de daglig eftersee Ryggen, Sædet, Hofterne og Albuerne.

53. Naar der viser sig betydeligt Blodflod hos en Syg, f. Ex. Blodspytning, Blodbrækning, stærkt Næseblod o. s. v., ligeledes Krampe, stærk Hikke eller Hoste, Besvimelse, vedholdende Brækning eller stærk Diarrhoe, maa Sygevogeteren strax herom underrette den vagthavende Læge.

54. De maae sørge for, at Reconvalescenter eller Syge, som begive sig til Latrinerne, ere forsvareligt paaklædte, saa at de ikke kunne forkjæle sig, da sliig Forkjølelse ofte forvolder Tilbagefald eller foranlediger, at Sygdommen trækker i Langdrag. Svage Syge, som ei kunne gaae til Latrinerne, maae hjælpes med Stikbækken eller sættes paa et Natskrin, hvorom nøiagtig Underretning bør indhentes hos Lægen.

Skal den Syge bringes paa et Stikbækken, men han ikke kan løfte sig selv, medens det skydes ind under ham, maa han løftes af to Sygevogetere, som stille sig een paa hver Side af Sengen, medens en tredie skyder Bækkenet ind under ham; og skal den Syge bringes paa et Natskrin, maae Sygevogeterne forebygge, at han forkjøler sig, ved nemlig at give ham Strømper og Tøfler paa og omgive ham med et uldent Tæppe.

55. Naar Slægtninge eller Andre have Tilladelse til at besøge den Syge, maae Sygevogterne sørge for, at de ikke trætte den Syge ved lang eller skadelig Samtale, og dersom Advarsel ikke hjælper, herom underrette Sergeanten.

56. De maae sørge for, at Stilhed hersker omkring Døende. De underrette den vagthavende Læge om, naar Dødskampen er begyndt og naar Døden er indtraadt, og modtage af ham nærmere Ordre om, hvorledes med Liget af den Døde skal forholdes.

Capitel II.

Ved Ambulancen.

§ 1.

Sergeanten.

1. Han er Commandeuren for Sundhedstropperne ved Divisionen som sin nærmeste Foresatte underordnet.

2. Han er Divisions- eller Brigadelægens Inspection underkastet i Henseende til Ambulancens Materiel, saa ofte disse Læger maatte forlange saadant.

3. Uagtet han hverken er Ambulancens Læger underordnet eller med dem danner nogen Fælledsbestyrelse, saa er han dog forpligtet til:

- a) at være dem behjælpelig i alle Tilfælde, hvor de fordre hans Assistance for de til Ambulancen kommende Syge;

- b) at udlevere af det til Ambulancen og det ambulante Lazareth hørende og til hans Ansvar betroede Materiel, hvad de ved Ambulancen fungerende Læger maatte forlange.

4. Som Bestyrer af Ambulancens og det ambulante Lazareths Materiel er han ansvarlig for denne Bestyrelse nærmest til Commandeuren for Divisionens Sundhedstropper, og indsender strax efter Forbruget de med Overlægens Attestation forsynede Requisitioner paa nye Gjenstande til bemeldte Commandeur. Mangler eller Uordener ved Ambulancens Train anmelder han for Brigadens Delingsfører.

5. Han fører Commandoen over det ved Ambulancen ansatte Mandskab og skal dels selv, dels ved Hjælp af Lægerne søge at faae det bedst muligt uddannet for dets Tjeneste. Navnlig skal han lære det at kjende Vognenes Indhold, Gjenstandenes Brug og jevnlig gjenemgaae Instructionen for Sygevogtertjenesten med det.

6. Naar Stedet, hvor Ambulancen skal placeres, er bestemt, sørger han for, at dette gjøres kjendeligt for Tropperne ved den grønne Fane, at Ambulance-Vognene henstilles paa en passende Plads, at Hestene, om de end fraspændes, dog ikke indstaldes, kort, at Alt holdes parat til øieblikkelig Afbenyttelse, Frem- eller Tilbagerykning, efter Omstændighederne. Han sørger derhos tilige for Etableringen af det ambulante Lazareth, efter den Ambulancen styrende Læges Forlangende

og Bestemmelse, og at der haves de befalede Forfriskninger af Vin, Bouillon, frisk Vand, Kakes m. M. i Beredskab til de Saaredes Vederqvælgelse paa begge Steder.

7. Ved hurtigt Opbrud bør han anvende den yderste Omhu for, at det til hans Varetægt betroede Ambulance- og Lazarethmateriel hurtigst muligt indpakkes og bortskaffes, paa det at Intet deraf skal gaae tabt eller komme i Fjendens Vold.

8. Han har tillige Opsigt med:

at de Ambulancesoldater, som fra Linien bringe Saarede til Ambulancen, ikke opholde sig her længer end nødvendigt, men beordres til snarest at vende tilbage til Kamppladsen,

at de Vogne, som ankomme med Saarede, ligeledes snarest retournere til Kamppladsen,

at der paa de Vogne, som fra Ambulancen skulle bringe de forbundne Saarede til Lazaretherne, beredes disse et saa godt Leie, som muligt eller fornødent,

at de Saarede altid fra Ambulancen medgives deres Armatur- og Munderingssager.

9. Med Hensyn til det Ambulancen følgende ambulante Lazareth paahviler ham samme Forpligtelser, som en Lazarethforvalter, forsaavidt de paa ham kunne finde Anvendelse.

10. Over Ambulancens Materiel m. V. skal han ved hver Maanedes Slutning indgive et nøiagtigt Regnskab til Commandeuren for Divisions-Sundhedstropperne, og forsaavidt Udgiften derved ikke kan documenteres ved Lægernes skriftlige Requisitioner,

skal han hos Ambulancens overste Læge lade sig forsyne med Attest om Udgiftens Rigtighed eller hvorvidt denne har derimod Noget at erindre.

11. I Sergeantens Forfald overtager Undercorporalen hans Tjeneste, men uden Tilladelse fra Commandeuren for Sundhedstropperne maa han ikke forlade Ambulancen, og Commandeuren maa strax underrettes om ethvert Forfald, som gjør, at han ikke kan varetage sin Tjeneste.

§ 2.

Ambulancesoldaterne.

1. De ere Lægerne og Sergeanten subordonerede.

2. De maae nøie kjende Instructionen for Sygevogttertjenesten, vide Beskeed med Ambulancevognens Indretning og Indhold, navnlig hvor hver enkelt Deel forefindes, for at de med Hurtighed kunne bringe Lægerne, hvad de behøve.

3. De maae øve sig i at sammensætte Baarer, Operationsbordet, opslaae Teltet m. M.

4. Under Ambulancens Virksomhed hjælpe de Lægerne ved Forbindinger, Operationer m. M., og Sergeanten ved de Forretninger, som denne har at varetage.

5. De komme de Saarede til Hjælp med Alt, hvad der staaer til deres Raadighed, lette deres Leie, lædske dem med Drikke o. s. v.

6. Naar de gjøre Tjeneste ved det ambulante Lazareth, udføre de tillige den almindelige Sygevogttertjeneste.

Capitel III.

A. Ved de enkelte Troppeafdelinger.

§ 1.

I Cantonnementet.

1. Mandskabet staaer i almindeligt Subordinationsforhold til Lægerne og Troppeafdelingens Befalingsmænd.

2. Cantinesoldaterne og Saccocheforerne forrette Sygevogttertjeneste i Infirmeriet, hvor et saadant haves.

3. Ambulancesoldaterne forblive ved Compagnierne og Escadronerne, bringe Lægerne Melding om Syge, hjælpe dem ved Qvarteersyges Behandling, bringe Syge til Infirmeriet og ledsage Syge, som afsendes til Lazarethet, naar Forholdene tillade det.

§ 2.

Paa Valpladsen.

1. Cantinesoldaterne og Saccocheforerne ledsage hver sin af Troppeafdelingens Læger, hjælpe dem ved Forbindinger m. M. Cantinesoldaterne bære Cantinetornystrene og de grønne Faner; deres egne Tornystre skulle fores paa Lægernes Vogn.

2. Ambulancesoldaterne optage bag Linien de Saarede og bringe dem til Ambulancen, hvorfra de snarest muligt maae vende tilbage. Den Saarede lægges med Forsigtighed paa Baaren, Tornysteren under hans Hoved, Armaturen ved Siden. De maae, saavidt muligt, have deres Op-

mærksomhed henvendt paa at medtage de Saaredes Armatur- og Munderingssager.

3. Hvor betydelige Forblødninger forekomme hos Saarede og ingen Læge er tilstede, maae de ved Aarepressen søge at standse samme.

B. Ved Divisioner eller detacherede Brigader.

Den ved disse Afdelinger disponible Styrke af Ambulancemandskab gjør under Fægtningen samme Tjeneste som Ambulancesoldaterne ved Troppeafdelingerne; men iøvrigt har det at udføre den Tjeneste, som i anden Retning maatte blive samme paalagt af Divisions- eller Brigadecommandeurerne.

C. Ambulance-Mandskabet paa Evacuationsskibe.

Dette Mandskab er den paa Skibet ansatte Læge subordineret og har at forrette den Tjeneste, som han paalægger det, under de Syges Ombord- og Ilandbringelse, samt under deres Ophold paa Skibet, som Mandskabet ikke maa forlade uden hans Samtykke.

Tillæg.

Forskrifter til Iagttagelse af de i Feltlazaretherne indlagte Syge.

1. De Syge staae under Lægernes og Forvalternes umiddelbare Befaling og ere pligtige at vise disse Embedsmænd ubetinget Lydighed.

2. De skulle ligeledes vise Respect og Lydighed mod Sygesergeanten, og villigen opfylde, saavel hvad denne, som hvad Sygevogterne, efter hoiere Ordre, paalægge dem.

3. De skulle iagttage Renlighed og Orden, saavel med deres Person og Paaklædning, som i og omkring de dem anviste Senge.

4. Om Morgenen og Aftenen, naar Sygebesøget begynder, skulle de Syge, som kunne være oppe, stille sig enhver ved sin Seng; ligesaa ved Forvalterens Ankomst paa Stuerne.

5. Ingen Syg maa uden Tilladelse indfinde sig paa andre Stuer end den, hvor han har sin Seng, ei heller forlade Sygehuset eller dets Gaard uden Lægens skriftlige specielle Tilladelse, og han modtager til den Ende et Tegn af Forvalteren, som forevises ved Udgangen og tilbageleveres ved Tilbagekomsten.

6. Reconvalescenter, som Lægen dertil finder skikkede, skulle være behjælpelige ved at lette Arbeidet i Lazarethet og ved at pleie deres syge Kammerater.

7. Syge, der ere oven Senge, maae ikke ligge eller sidde paa de opredte Senge.

8. Tobaksrogning maa ikke finde Sted paa Sygestuerne, ei heller paa Gangene.

9. Man maa ikke spytte paa Gulvene, ei heller kaste Ureenlighed paa andre end dertil anviste Steder.

10. Under Spiisningen maa Intet kastes paa Gulvet.

11. Ingen Levninger af Spisen maa gjemmes paa Stuen, men de skulle afgives til Kjøkkenet.

12. Fodderne maae vel aftørres, førend man gaaer ind i Stuen.

13. De Syge maae ikke spille Kort eller Tærninger om Penge eller Penges Værd.

14. De skulle vise en fredsommelig Opførsel mod deres Kammerater.

15. De, som ere oven Senge, skulle forholde sig rolige, ikke synge, spille paa Instrumenter eller føre hoirostedede Samtaler, hvorved deres syge Kammeraters Ro forstyrres.

16. Ingen Syg maa nyde andre Næringsmidler end dem, Lægen tillader.

17. Ingen Syg maa gaae eller staae med bare Fodder paa Gulvet.

18. Penge eller Kostbarheder, som Syge medbringe til Lazarethet, afgives til Forvalteren i

Forvaring, dog skal det tillades dem at beholde deres Uhre hos sig, naar de ønske det.

19. Inventariesager, som leveres de Syge til Brug i Lazarethet, ere disse pligtige at tilbagelevere i forsvarlig Stand; hvis Noget beskadiges med Forsæt eller ved Uagtsomhed, maa Vedkommende erstatte Skaden.

20. Naar en Syg udskrives som helbredet af Lazarethet, skal han punktlig fremstille sig paa den bestemte Tid og Sted, for at afmønstres, hvorefter han, ifølge Forvalterens Befaling, ufortøvet begiver sig til vedkommende Commandant eller Depot, for at modtage nærmere Ordre.

21. Enhver Overtrædelse af disse Forskrifter vil blive straffet efter vedkommende Forvalters Foranstaltning.

Anm. Ovenstaaende Forskrifter skulle anbringes ved Opslag paa enhver Sygestue.

Instruction

for

det overordnede Personale ved Sundheds- tjenesten i Felten.

I. Bestyrelsen for den active Armees Sundhedsvæsen.

Denne bestaaer af Corpslægen og Corpsintendanten.

Deres fælles Functioner ere:

- a. De ordne Sundhedsvæsenet paa den hensigtsmæssigste Maade overensstemmende med Forholdene og de givne Forskrifter.
- b. Ved Feltogets Begyndelse forelægge de den commanderende General en motiveret Plan til Lazarethvæsenets Ordning under samme, forsaa-vidt dette efter Reglementet horer under dem.
- c. Ligeledes sørge de for Oprettelse og Nedlæggelse af Lazarether efter foregaaende Indstilling til og Ordre af den commanderende General.
- d. De paasee, at de givne Forskrifter til Iagttagelse af god Orden i Lazaretherne overholdes, og udstede i fornødent Fald yderligere Forskrifter i saa Henseende.
- e. De ere berettigede til at tilkalde Divisionslægerne og Divisionsintendanterne samt Com-

mandeuren for Sundhedstropperne, for i Forening med dem at danne et Sundhedsraad, til Forhandling om Gjenstande, den active Armees Sundhedsvæsen vedkommende, og bør Saa-dant i Reglen skee i extraordinaire Tilfælde, f. Ex. naar Sygeligheden pludselig stiger paa en foruroligende Maade, eller naar ondartede Sygdomme forekomme, samt saavidt muligt ved forestaaende Feltslag m. V. Raadets Medlemmer ere berettigede til med samlede Underskrifter at gjøre Forestillinger til den commanderende General og gjennem ham til Krigsministeriet.

- f. I almindelige Anliggender indgaae de samlede med Forestillinger til den commanderende General eller til Ministeriet og dets Afdelinger.
- g. De meddele hinanden gjensidigen de Forandringer og Foranstaltninger, der successive indtræde i de Enhver især underlagte Bestyrelsesgrene.
- h. De forestaae Evacuationsvæsenet overensstemmende med Reglementet.

A. *Specielle Pligter for Corpslægen.*

1. Han forestaaer den personelle Bestyrelse af den active Armees Læge-Etat og Bestyrelsen af dens Medicinalvæsen i det ved Reglementet for Sundhedsvæsenet bestemte Omfang.

2. Naar Sygdom eller andet Forfald hindrer ham i selv at varetage sine Embedsfunctioner,

indberetter han Saadant til den commanderende General med Forslag om, at en Divisionslæge maa constitueres til at fungere i hans Sted.

3. Med Hensyn til Armeens Stabslæge har han at iagttage:

- a. Han indgiver til ham en ugentlig Rapport over Armeens Lazareth- og Qvartcersyge, Sygdommenes almindelige Beskaffenhed, Aarsagerne til forøget Sygelighed, og hvilke Foranstaltninger han har truffet til at bekæmpe dem. Lazarethernes Tilstand m. M., for at Armeens Stabslæge i alle Dele kan være tilstrækkelig bekjendt med Forholdene og herom indgive begrundede Rapporter og Forestillinger til Krigsministeriet.
- b. Han meddeler ham alle Forandringer i Lægecorpset.
- c. Efter Bataille tilsender han ham snarest muligt en Afskrift af sin til Hovedkvarteret indgivne Rapport om Saarede, ledsaget af en Beretning om Ambulancernes Virksomhed og de ham underordnede Lægers Forhold, forsaavidt dertil er Anledning.
- d. Han tilstiller ham Medicinal-Regnskaber for Lazarether og Troppeafdelinger.

4. Corpslægens Forhold til den commanderende General og Hovedkvarteret:

- a. I Reglen opholder han sig ved Hovedkvarteret, som han kun kan forlade med den

commanderende Generals Santykke. Paa Valpladsen følger han denne for at modtage Ordre med Hensyn til sanitaire Forholdsregler, som Øieblikkets Tarv maatte gjøre nødvendige.

- b. Een Gang ugentlig aflægger han Rapport til den commanderende General om Armeecorpsets Syge.
- c. Naar Sygcantallet stiger paa en foruroligende Maade, eller ondartede Sygdomme vise sig, gjør han herom Indberetning til Generalen og foreslaaer Midlerne til at forebygge og bekæmpe den stegne Sygelighed, efterat han og Corpsintendanten have hørt Sundhedsraadets Betænkning.
- d. Efter Omstændighederne og Aarstidens Beskaffenhed holder han et vaagent Øie med Sundhedsforholdene i de forskjellige Afdelinger af Armeen og bevirker hos Generalen almindelige sanitaire Forholdsregler optagne i Dagsbefalingen. Saavidt det lader sig gjøre bestemmer han, under de forskjellige Forhold, hvilke Slags Syge der blive at behandle i Infirmerierne og hvilke der bør sendes til Lazaretherne.
- e. Efter Bataille indgiver han snarest muligt en Navneliste til Generalen over alle Saarede og Beskaffenheden af deres Saar, om de ere let eller svært saarede, samt over de ham underordnede Lægers Forhold, forsaavidt dertil er Anledning.

f. Han gjør Indstilling til den commanderende General om alle Forandringer m. M. i Armee-corpsets Læge-Etat, og Indberetning om de af ham foretagne Inspectioner. Enhver Forandring i Lægernes Stilling, som kan faae Indflydelse paa deres Gagering, foranlediger han optagen i Dagsbefalingen.

5. Corpslægens Forhold til Armee-corpsets Læger:

- a. Han holder nøiagtig Fortegnelse over Armee-corpsets Læger, hvoraf kan sees: deres nuværende og tidligere Ansættelse, om de have været constituerede i høiere Grader og hvorlænge, om de have været permitterede (naar og hvorlænge), naar de ere ankomne til Armee-corpset m. M.
- b. Gjennem Divisionslægerne modtager han Lister, Medicinal-Reguskaber m. M. fra de under dem sorterende Læger.

B. *Specielle Pligter for Corpsintendanten.*

1. I det ved Reglementet for Sundhedsvæsenet fastsatte Omfang udøver han selv, eller ved Commandeuren for Sundhedstropperne samt de ham underordnede Intendanten, den administrative Myndighed over det til den active Armee hørende Sundhedspersonel, Materiel og Transportvæsen, samt varetager Oeconomi og Politi- og Disciplinar-Myndigheden ved Ambulancer og Lazarether.

2. Han paaseer Armeeafdelingernes, Ambulancerne og Lazarethernes Forsyning med de reglementerede Ambulance- og Lazareth-Reqvisiter, samt drager Omsorg for, at Manglerne erstattes.

3. Han foretager jævnlig Inspectioner over Ambulancer og Lazarether.

II. **Commandeuren for Sundhedstropperne ved den active Armee.**

1. Han staaer gjennem Corpsintendanten under den commanderende General.

2. Med Hensyn til det ham efter Reglementet for Sundhedsvæsenet underlagte Commando har han:

- a. at føre Navnelister over Mandskabet og dets Fordeling;
- b. at inspicere det, saa ofte Leilighed dertil gives, saavel i Henseende til dets practiske Uddannelse for den Enhver især paalagte Tjeneste, som til den materielle Udrustning;
- c. igjennem de ham underordnede Commanderende og vedkommende Læger at skaffe sig nøiagtig Kundskab om hver Enkelts Opførsel og Brugbarhed.

3. Over samtlige under hans Commando staaende Personer udøver han en detacheret Capitains Myndighed.

XVII.

Reglement

for de ved Felt-Lazaretherne ansatte Oeconomer.

1. Bespiisningen skeer overeensstemmende med det gjældende Forpleinings-Reglement for de Syge paa Lazaretherne (Schema XVIII), og er Oeconomen, som Følge deraf, forpligtet til noie at holde sig samme efterrettelig, baade i Henseende til Qvantitet og Qvalitet af de foreskrevne Diætsorter.
2. Skulde Omstændighederne i et enkelt Tilfælde gjøre en mindre væsentlig Afvigelse nødvendig, er Oeconomen pligtig til derom at gjøre Anmeldelse for Forvalteren og afvente nærmere Bestemmelse.
3. Over de Portioner af Fuldkost, Mellemkost og Feberkost, som daglig blive at levere, samt de ordinerede Extraartikler, modtager Oeconomen af Forvalteren en af Lægen udstædt Dagseddel, som efter Afbenyttelsen tilbageleveres Forvalteren, for at tjene til Control ved Bespiisningsreglementet.
4. Dersom den præsterede Sygekost af Lægerne og Forvalteren findes ikke at være forsvarlig, er Oeconomen pligtig til, efter derom givet Tilhold, strax at afhjælpe Manglerne.
5. Betalingen for de Syges Bespiisning fastsættes for hver Maaned efter de paa Stedet gjældende Indkjøbspriser, med Intendanturens

Approbation. For den saaledes fastsatte Betaling er Oeconomen pligtig til selv at levere alle Artikler til Bespiisningen, ligesom og at tillægge det fornødne Brændsel og at holde de Folk, som ere nødvendige til Oeconomiens Drift, samt til stedse at have fornødent Forraad af Havre- Rugmeel- og Bygsuppe til Drikke for Patienterne, efter Lægens Bestemmelse.

6. De Extraartikler, som udenfor den reglementerede Bespiisning blive foreskrevne, saasom Viin, Edike, Øl, Spegesild, Havregryn til Omslag, Suurdeig, Sæbe o. s. v., saavel som den Proviant, der maatte forlanges til Forpleining underveis af Syge, som evacueres til andre Lazarether, er Oeconomen pligtig til at levere efter gangbare Priser mod særlig Betaling.
7. Oeconomen er ligeledes pligtig til at levere den Bespiisning, som af Lægen foreskrives for syge Officerer og de med dem i Klasse Staaende, for en efter de paa Stedet gjældende Priser paa Levnetsmidler afpasset Betaling. Denne Betaling erlægges af de Vedkommende selv og maa ikke opføres i den almindelige Beregning over Mandskabets Forpleining.
8. I Henseende til den reglementerede Sygepleie er Betalingen at beregne saaledes, at for alle de Syge, som indkomme forinden Kl. 12 Middag eller udgaae efter den Tid, erlægges

den fulde Betaling for hele Dagen, hvorimod Intet betales for de Syge, som indkomme efter eller udgaae forinden Kl. 12 Middag.

9. Oeconomen er fremdeles pligtig til at yde de ved Lazarethet ansatte Sygevogtere og Syge-sergeanter fuld daglig Forpleining, svarende til den for Patienterne reglementerede Fuld-kost og til samme Betaling.
10. Oeconomen formerer hver Maaned Regnskab over den leverede Bespiisning til Syge og Sygevogtere saavel som over de præsterede Extraartikler, hvilket indleveres til Forvalteren, som efter befunden Rigtighed foranstalter Beløbet udbetalt.
11. Oeconomen kan kun med 14 Dages Varsel opsige denne sin Ansættelse.
12. Opfylder Oeconomen ikke sine Pligter, er Forvalteren berettiget til, strax at afskedige ham og at antage en Anden; han skal derom strax indberette til Intendanturen.

Spise-Reglement for Syge.

Fuldkost.

Frokost: Hver Morgen: 50 Qv. Rugbrød med 3 Qv. Smør samt 1 Pægl varm Mælk.

Middagsmad: Søndag, Tirsdag, Torsdag og Fredag: 1 Pot Kjødsuppe, kogt paa $62\frac{1}{2}$ Qv. Oxekjød, som efter Kogningen udveies med 32 Qv. skjært Kjød uden Sener og Been. Til Suppens Jevning $\frac{1}{10}$ Otkr. Bankebyg, $\frac{1}{10}$ Skp. Kartoffler. Grønt og Salt efter Fornødenhed. Mandag, Onsdag og Løverdage: $\frac{3}{4}$ Pot Vandgrød med 3 Qv. Smør og 1 Pægl Mælk eller Øl; til Eftermad 25 Qv. kogt Kjød, brunet med 3 Qv. Smør, samt Kartoffler. Til hvert Middagsmaaltid $37\frac{1}{2}$ Qv. Rugbrød.

Mellemmad: Kl. 4 Eftermiddag: 50 Qv. Rugbrød med 3 Qv. Smør samt $\frac{1}{2}$ Pot Øl.

Aftensmad: Kl. 7: $\frac{1}{2}$ Pot Grød med 3 Qv. Smør.

Mellemkost.

Frokost: Hver Morgen: 20 Qv. Sigtebrød med 3 Qv. Smør samt 1 Pægl varm Mælk.

Middagsmad: Søndag og Torsdag: $\frac{3}{4}$ Pot Havresuppe med $\frac{1}{10}$ Pot Vinedike og 5 Qv. Puddersukker; til Eftermad fersk Fisk med 3 Qv. Smør.

Mandag, Onsdag og Loverdag: $\frac{3}{4}$ Pot Kjødssuppe, kogt paa 5 Qv. Oxekjød, med Bankebyg, Kartoffler og Grønt, uden Kjød. (Kjødet anvendes til Fuldkost-patienterne.)

Tirsdag og Fredag: $\frac{1}{2}$ Pot Øllebrød af Sigtebrød med 5 Qv. Puddersukker.

Til hvert Middagsmaaltid: 20 Qv. Sigtebrød, hvortil Tirsdag og Fredag gives 3 Qv. Smør.

Mellemmad: Kl. 4 Eftermiddag: 20 Qv. Sigtebrød med 3 Qv. Smør samt $\frac{1}{2}$ Pot Øl.

Aftensmad: Kl. 7: $\frac{1}{2}$ Pot Grød med 3 Qv. Smør.

Feberkost.

Morgen: 1 Pægl The, tillavet med Mælk og Sukker, eller 1 Pægl varm Mælk.

Middag: $\frac{3}{4}$ Pot Grynssuppe eller Frugtsuppe med, om ønskes, $\frac{1}{10}$ Pot Vinedike og 5 Qv. Puddersukker afvejlende med

$\frac{1}{2}$ Pot Byggryns-Vandgrød med 3 Qv. Smør og 1 Pægl Mælk eller Øl, og til Eftermad Fisk eller undtagelsesviis Fricassee.

Daglig $\frac{1}{2}$ Franskbrød og 2 Tvebakker.

Fersk Havresuppe, Rugmeelssuppe eller afsiet Bygssuppe leveres alle Patienter, saameget som Lægen finder tjenligt.

De Patienter, som ikke kunne nyde nogen af de forestaaende Diætsorter, opføres paa Dag-sedlen under en ny Rubrik: »Uden Kost«.

Forøvrigt bortfalder al Ordination af til-lavede Extraspisser, saa at de Extra-Artikler, som kunne requireres, indskrænke sig til: Viin, Øl, Riisvand, Mælk, Spegesild, Citroner, Appelsiner, Eddike, Æg og Hvedebrød, foruden hvad der udfordres til medicinsk Brug.